

**PSYKOTERAPEUTTIIEN EDUNVALVONTA:
YHDENSUUNTAISUUS POTILAIKIDEN ETUJEN
JA PALVELUJEN KEHITTÄMISEN KANSSEA**

Tuomo Tikkanen 17.9.2010

LÄHTÖKOHDAT:

- **Psykoterapia on moniammatillista toimintaa**
- **Psykoterapia-alan edunvalvonnan kestävä eettinen perusta on edistää:**
 - **potilaiden asemaa ja oikeuksia**
 - **palvelujärjestelmien kehittämistä**
 - **sekä tutkia, kehittää ja tehdä tunnetuksi psykoterapiaa vaikuttavana hoitomuotona**

TÄRKEÄT ASIAT NYT JA TULEVAISUUDESSA

1. Julkisen sektorin psykoterapiapalvelut
2. Kuntien ja kuntayhtymien ostopalvelut
3. Kelan kuntoutuspsykoterapiat
4. Psykoterapiakoulutusten laatu
5. Pätevyyksien valvonta
6. Tiede ja tutkimus => yhteys psykoterapian käytäntöön
7. Psykoterapia terveydenhuollon valvottuna ammatillisena toimintana
8. Psykoterapiakoulutuksen kustannukset
9. Koulutettavien osaamisen hyödyntäminen
10. Koulutusyhteisöjen positiivinen rooli

PSYKOTERAPEUTTIEN MÄÄRÄ 2008

Syyskuussa 2008 Suomessa oli:

- **4458** TEO/Valviran rekisteröimää psykoterapeuttia, joista 71 % eli
- **3185** oli merkitty Kelan kuntoutuspalvelujen tuottajarekisteriin, joista 63 % eli
- **2000** käytännössä elokuussa 2008 hoiti Kelan kuntoutusasiakasta (Psykoterapeuttien kokonaismäärästä tämä oli 45 %)

PSYKOTERAPEUTTIEN MÄÄRÄN KEHITYS

TEO/Valviran psykoterapeuttitirekisteri 2003-2008

- Voimakas kasvu: **3155 - > 4458** psykoterapeuttia
- Lisäys + 41 % eli noin + 8 % vuodessa

1300 psykoterapeuttia koulutettu 5,5 vuodessa

= > vrt. OPM:n työryhmän tarvearvio 2003:
1800 uutta psykoterapeuttia tarvitaan
vuoteen 2018 mennessä (15 vuodessa)

PSYKOTERAPEUTTIEN MÄÄRÄN KEHITYS

Kelan palvelujen tuottajarekisteri 2000-2008

- Voimakas kasvu: **1700 -> 3185** psykoterapeuttia
= **71 %** Valviran rekisterissä olevista psykoterapeuteista
- Lisäys + **87 %** eli noin + **9 %** vuodessa

- Kelan tukemia psykoterapioita aktiivisesti tekevien
määrässä sama trendi: **1260 -> 2000** psykoterapeuttia
= **45 %** Valviran rekisterin ja
= **63 %** Kelan oman rekisterin psykoterapeuteista

- Lisäys + **59 %** eli noin + **7 %** vuodessa

PSYKOTERAPEUTTIPÄTEVYYDET JA POHJAKOULUTUKSET 2008

**Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteri / Psykoterapeutit
Pohjakoulutuksena laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö:**

Psykologi	1339	= 29,4 %	} => Nämä kolme yht. 73,5 %
Sairaanhoitaja	1182	= 26,5 %	
Lääkäri	784	= 17,6 %	
Terveystoimittaja	63	= 1,4 %	
Toimintaterapeutti	38	etc.	
Fysioterapeutti	26		
Kätilö	13		
Röntgenhoitaja	10		
Hammashoitaja	8		
Laboratorionhoitaja	7		
Farmaseutti	4		
Puheterapeutti	4		
Hammaslääkäri	3		
Proviisori	2		
YHTEENSÄ	3483	= 78,1 %	

PSYKOTERAPEUTTIPÄTEVYYDET JA POHJAKOULUTUKSET 2008

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteri / Psykoterapeutit
Pohjakoulutuksena nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö:

Mielisairaanhoidtaja	249
Apuhoidtaja	80
Lastenhoitaja	50
Mielenterveyshoitaja	47
Lähihoitaja	18
Perushoitaja	14
Perushoitaja	14
Kuntohoitaja	10
Hammashoitaja	8
Lääkintävahtimestari	8
Hieroja	4
Jalkaterapeutti	3
Jalkojenhoitaja	3
Hieroja	4
Naprapaatti	1
Apuvälineteknikko	1
YHTEENSÄ	496 = 11,1 %

POHJAKOULUTUKSENA TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖ: YHT 89,2 %

PSYKOTERAPEUTTIPÄTEVYYDET JA POHJAKOULUTUKSET 2008

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteri / Psykoterapeutit

Pohjakoulutuksena muu koulutus: Yht. 1041 = 23,4 %

(HUOM. Kaikki yhteensä 89,1 % + 23,4 % = 112,5 %)

(12,5 % osalta rekisteröity kaksi tutkintoa)

Yhteiskuntatieteiden yliopistotutkinnot 174 (yht.pol., sos.pol, sos.psyk., keh.psyk.,
sosiol., tied.oppi)

Teologian yliopistotutkinnot 169

Sosiaalihuoltajan tutkinto 149

Sosiaalikasvattaja 72

Kasvatustieteen yliopistotutkinnot 56

Sosionomit 55

Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto 49

Diakonia- ja sosiaalityön tutkinnot 38

Kirkon nuoriso- ja sosiaalityön koulutus 31

Sosiaaliohjaaja 30

Lähikasvattaja (lasten- ja nuortenhuolto) 23

Seurakuntakuraattori 22

Nuorisotyön ammattikoulutus 11

Lastentarhanopettajat 10

PSYKOTERAPEUTTIPÄTEVYYDET JA POHJAKOULUTUKSET 2008

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteri / Psykoterapeutit
Pohjakoulutuksena muu koulutus:

Eriyisopettaja	8
Näyttelijä	7
Sosiaalialan opistotutkinto	5
Kehitysvammaistenhoitaja/ ohjaaja	5
Terv-sos. alan amm. tutk. (päihdetyö)	4
Askartelunohjaaja	4
Opettajakoulutus ulkomailla	3
Fil.kand., teoreettinen filosofia	3
Fil. maist./hum.kand., musiikkiterapia	3
Hum.kand., psykologia	2
Lastenohjaaja	2
Terveydenhuollon maisteri	2
Yleinen vakuutustutkinto	2
Taiteen kand., muu koulutusohjelma	2
Kuvat. maist., maalaustaide	2
Ekonomi, kauppatieteiden kandidaatti	2

PSYKOTERAPEUTTIPÄTEVYYDET JA POHJAKOULUTUKSET 2008

TEO/ Psykoterapeutit	Pohjakoulutuksena	muu koulutus:
Agronomi	1	
Arkkitehti	1	
Artesaani, kutoja	1	
Fil.kand., kulttuurien tutkimus	1	
Fil.kand., kansatiede	1	
Fil.kand., musiikkikasvatus	1	
Fil. maisteri, tietojenkäsittelytiede	1	
Hum. kand., englantilainen filologia	1	
Hum.kand., fonetiikka	1	
Hum.kand., aate- ja oppihistoria	1	
Kotiteollisuusohjaaja	1	
Kulttuuritoiminnan linja, kansanopisto	1	
Logonomi	1	
Luonnontieteiden kand., matematiikka	1	
Musiikkioppilaitoksen opettaja	1	
Muu terveydenhuollon AMK-tutkinto	1	
Taiteen kand., tekstiilitaide	1	
Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)	1	
Teatteritaiteen maisteri	1	
Muu koulutusaste- ja ala	9	

**PSYKOTERAPEUTTIEN
POHJAKOULUTUKSET 2008**
Kelan palvelujen tuottajarekisteri

YHTEENSÄ 3185

Psykologit 1314 (41,3 %)

Psykiatrit 459 (14,4 %)

= aikuispsykiatrit

Muut lääkärit 149 (4,7 %)

= lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkärit, muut lääkärit

Muut terapeutit 1263 (39,7 %)

=sairaanhoitajat, sosiaalityöntekijät, toimintaterapeutit,
fysioterapeutit, teologit ja muut ammattiryhmät

1. JULKISEN SEKTORIN PSYKOTERAPIA

- **Velvollisuus järjestää hoito määräajassa on lainsäädännön kunnille määräämä velvoite – myös psykoterapian osalta**
- **Psykoterapeutit työskentelevät valtaosin julkisella sektorilla – mitä tekevät ?**
- **Esim. psykologien ja lääkärien kohdalla työaika jää niukasti psykoterapiaan**
- **Hypoteesi 1: valtava määrä resursseja menee osin hukkaan**
- **Hypoteesi 2: psykoterapia onkin järkevä järjestää ostopalveluna**

2. KUNTIEN JA KUNTAYHTYMIEN OSTOPALVELUT

- Myös ostopalvelut ovat keskeinen osa lakisääteistä **kunnallista** terveydenhuoltoa
- Tätä ei kaikkialla ole ymmärretty
- Kilpailutusmenettelyistä tulee tehdä joustavia
- Ainoa tavoite: mahdollisimman hyvä hoito psykoterapian tarvitsijoille
- Turha byrokratia pois – palvelujen hankinta oman alan ammattilaisille

3. KELAN KUNTOUTUSPSYKOTERAPIAT

Vuonna 2007 Kelan tukemaa psykoterapiaa sai
-12550 henkilöä harkinnanvaraisesti
- 446 henkilöä lakisääteisesti
eli yhteensä 12996 henkilöä

Psykoterapeuttia kohti tämä on 6,5 asiakasta per vuosi
-2000 Kela-aktiivista vuonna 2007

Jos kaikki resurssit aktiivisia => 3,9 asiakasta per vuosi

Kun Kelan kuntoutus tulee järjestämisvelvollisuuden
piiriin, asiakasmäärä voi kaksinkertaistua = 26000 hlöä
⇒Kaikki aktiiviset resurssit => 7,8 asiakasta per vuosi

PSYKOTERAPEUTIT JA KELAN KUNTOUTUSASIAKKAAT

- Kelan kuntoutus on psykoterapian järjestämisen organisoitunein muoto Suomessa
- MASTO-hanke: ”Kelan kuntoutus on tärkein tekijä masennuksen kuntoutuksessa”

YKSITYINEN VS. JULKINEN => TEESI:

” Kelan kuntoutuksena tapahtuva psykoterapia on julkisen sektorin terveydenhuollon luonteva jatke”

- esim. ostopalvelut ovat kuntien toimintaa
- Myös Kelan rahoitus on julkista sektoria
- Kelan toiminta täydentää kuntien palveluja

PSYKOTERAPIA JA MUU TYÖ JULKISELLA JA YKSITYISELLÄ SEKTORILLA

Esimerkkinä psykologit

- Suurehkona ryhmänä hyvä esimerkki
- Työikäisiä laillistettuja psykologeja **5279**
- Näistä psykoterapeuttikoulutus **1339** = 25 %
- Päätoiminen yksityispraktiikka n. **400** = 7 %
- > Palkkatyössä (suurin osa julk.sektori) = 93 %

- > Vaikka päätoimisen yksityispraktiikan kaksinkertaistaisi, palkkatyöhön jäisi 86 % psykologeista

4. Koulutusten laatu

- **Sekä potilaiden oikeuksien ja potilasturvallisuuden että koko psykoterapia-alan kannalta olennaisen tärkeä asia**
- **Varoittavat esimerkit !**
 - yritys kouluttaa ”yksilöterapeutteja”
 - yritys pikakouluttaa kuntoutuspsykoterapeutteja
 - epäpätevien kouluttajien järjestämät koulutukset

4. Pätevyksien valvonta

- **Valvottava tarkoin erityisesti nyt, kun Kelan kuntoutuspsykoterapiat lakisääteistetään**
- **Alalla taipumusta ”villiin toimintaan” ilman tarkkaa valvontaa**
- **Selvät pätevyystasot syytä säilyttää**

6. Tiede ja tutkimus – yhteys psykoterapian käytäntöön

- **Tärkeää alan kehityksen kannalta**
- **Tärkeää potilaiden oikeuksien kannalta**
- **Tärkeää palveluita koskevan päätöksenteon kannalta**
- **Tärkeää psykoterapeuttien itsensä kannalta – ei voi muuttua pelkäksi ”käsityöksi”, jonka tiedepohja katoaa**

7. Psykoterapia terveydenhuollon valvottuna ammatillisena toimintana

- **Psykoterapia on nimenomaan terveydenhuollon toimintaa – vrt. konsensus-lausuma / ei mitä tahansa ”ongelmien ratkaisuja ja valmentamista”**
- **TEO/Valviran 2005 koulutus kiteerit korostavat tätä myös pohjakoulutusvaatimuksissa**

8. Psykoterapiakoulutuksen kustannukset

- **Olisi kohtuullista, että valtio ja korkeakoululaitos osallistuisi kustannuksiin – samoin työnantajat**
- **Terveydenhuollon olennainen täydennyskoulutus ei saa jäädä vain työntekijöiden itsensä maksettavaksi – lisäksi verottaja on tällä hetkellä koulutusten ja niiden kulujen kimpussa**

9. Koulutettavien osaamisen hyödyntäminen

- **Koulutettavat ovat useimmiten erittäin hyviä työnohjattuja ammattilaisia – esim. valmiita laillistettuja psykologeja tai lääkäreitä**
- **Koulutettavien palveluja tulee voida hyödyntää myös julkisissa palveluissa – HUOM. ostopalvelut mukaan lukien**

10. Koulutusyhteisöjen positiivinen rooli

- **Koulutusyhteisöjen roolin tulee säilyä selkeänä**
- **Niissä on paras tietotaito psykoterapiasta ja psykoterapiakoulutuksesta**
- **Tätä tulee hyödyntää ja kunnioittaa myös jatkossa – esim. yliopistojen kanssa tehtävässä yhteistyössä**

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ PSYKOTERAPIAN KOULUTUKSEEN

- 1. Koulutusta tulee kehittää lähemmäs korkeakouluopetusta**
- 2. Perinteisillä ”hyvän laadun” koulutusyhteisöillä jatkossakin keskeinen asema koulutusten sisältöjen tuottamisessa**
- 3. Koulutuksen kustannukset hoidettava kuten muukin terveydenhuollon täydennyskoulutus**
- 4. Psykoterapeuttien laatuun kiinnitettävä huomiota – erityisesti peruskoulutus**
- 5. Eri tasoiset koulutukset psykoterapian perustaitoihin ja yksityispraktiikkaan**

JOHTOPÄÄTÖKSIÄ PSYKOTERAPIATYÖN KÄYTÄNTÖÖN

- 1. Psykoterapiaa tulee järjestää sekä julkisen sektorin omana työnä että ostopalveluina**
- 2. Kelan kuntoutuspsykoterapiat 2011:
=> Asiakkaiden omavastuuosuudet kohtuullisemmaksi (1986 – 2008 elinkustannusindeksi noussut 71,6 %)**
- 3. Sairausvakuutuskorvaukset kaikkien psykoterapeuttien antamasta hoidosta**
- 4. Kuntien ja kuntayhtymien ostopalveluista joustavia -> Psykoterapiaa potilaitten tarpeen mukaan**
- 5. Kaikkiin palveluihin nykyistä matalampi kynnys
- lähetekäytännöt, tiedotus, suora hakeutuminen**